
специалност –

КУРСОВА РАБОТА

НА ТЕМА:

Механизъм на социалното действие на правото

Изготвил:

Проверил:

Варна, 2017

Увод

Правото може да се разглежда като съвкупност (система) от правни норми, които държавата създава и укрепва в съответни юридически нормативни актове. То е изключително сложен социален феномен, от който се интересуват много науки - философия, история, психология, социология, правопознание и др. При съвременната сложност и диференцираност на човешкото познание всяка от тях има свой подход при изследването на правото, навлиза в различни дълбочини при осмислянето му и в този смисъл има свой собствен предмет на изследване.

Право има там, където има общество. Правото включва в себе си външните отношения на хората, които съставят техния обществен живот, животът на обществеността. Опитът на историята показва живота на хората навсякъде и във всички времена като обществен живот, което доказва прочутата мисъл на Аристотел, че „човекът е обществено животно”.

Въпросът за определението на правото и неговата социална реалност има различни измерения през различните епохи. В края на XIX и началото на XXв. правната система започва да придобива нова форма, което привлича вниманието на една по-обща теория за обществените отношения, а именно общата социология. Късното обособяване на тази наука предопределя и сравнително късното обособяване на социологията на правото. Причината за това е все още неизяснения понятиен апарат, както и съпротивата на нормативистите в правото.

Социологията на правото е относително нова научна област с интересна история, чиито корените следва да се търсят още в произведенията на древните мислители. Нейното възникване и обособяване като самостоятелна наука неизбежно е свързано както с възникването на общата социология като самостоятелна, нефилософска наука за обществото, така и с развитието на теорията и философията на правото и на отделните правни отрасли и по-конкретно - с преодоляването на юридическия позитивизъм. В по-конкретен план социологията на правото е научна област, при която се преодолява тесния нормативистичен подход при изследването на сложната и многообразна правна реалност и правото се разглежда в неговия социален контекст. Институционализирането на социологията на правото се свързва със създаването през 1962 г. на Изследователския комитет по социология на правото.

1. Обща характеристика на механизма на социалното действие на правото

Първоначално темата за действието на правото се разглежда твърде ограничено. Проявите на нормативно регулиране се свеждат до действието на законите, а впоследствие - на правните норми. Липсва идея за цялостно правно явление и неговото действие.

Едва в края на XIX век, с отделянето на социологията от философията и на правната догматика от социалното действие на правото, става възможно обособяването на научни области като социология на морала, социология на религията и социология на правото. Самите юристи, по думите на Дюркем, Ерлих, Петражицки и др., започват да се чувстват неуютно в тесните рамки на закостенялата правна теория на юридическия позитивизъм.¹ Появяват се първите емпирични правно-социологически изследвания, за да се стигне до знаменитата фраза на основоположника на американската социология на правото Р. Паунд, че вече е крайно време „юристът да се откъсне от креслото, в което седи удобно и чете закона, а да погледне на правото през призмата на социалната действителност.”

Съвременната юридическа наука е поставена пред изпитанието да интерпретира динамиката на престъпността, разрастването на познатите форми на социална девиация (наркомания, дискриминация, самоубийства, различни форми на насилие и др.), както и появата на нови форми на социална девиация като тероризъм, институционална корупция, ксенофобия, организирана престъпност и т. н., В допълнение, трябва да бъдат приложени адекватни методи и средства за ограничаване на различните прояви на тази социална патология. Правно-социологическите изследвания стават част от политиката не само в Европа и САЩ, но и във всяка страна, претендираща да е модерна правова държава.

От самото си зараждане социологията на правото се стреми да разчупи рамките на юридическия позитивизъм и да приложи такъв научно-методологичен инструментариум, който да позволи разглеждане и анализиране на правните явления в техния социален контекст. Това би улеснило прогнозирането на определени тенденции в развитието на правната система като цяло.

В условията на новите демокрации съвременната социология на правото се разглежда не само като абстрактна теория, възникнала в резултат от преодоляването на юридическия позитивизъм, а като конкретна практика, имаща за цел да утвърди

¹ Петражицкий, Л.И. Введение в изучение права и нравственности. Основы эмоциональной психологии. СПб., 1907, с. 7